

Joanna TOCZYŃSKA
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Instytut Zarządzania, Administracji i Logistyki
joanna.toczynska@polsl.pl

ANALIZA WDRAŻANIA PROJEKTÓW BEZPOŚREDNIEGO WSPARCIA MMŚP W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2007-2013

Streszczenie. W artykule przeprowadzono analizę realizacji projektów mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) bezpośrednio dofinansowywanych w ramach działania 1.2 Regionalnego Programu Operacyjnego województwa śląskiego na lata 2007-2013. Analizę przeprowadzono w przekroju: ilościowym, wartościowym, sektorowym projektów, a także z punktu widzenia osiągnięcia wskaźników docelowych Programu. Zidentyfikowano obszary pozytywnych zmian, a także obszary problemowe, jak również czynniki, przyczyny i trendy zaobserwowanych zjawisk. Szczególną uwagę poświęcono realizacji projektów przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności MMŚP przez innowacyjne wdrożenia produktowe i technologiczne oraz w zakresie podjęcia prac badawczo-rozwojowych.

Słowa kluczowe: projekty unijne MMŚP, działanie 1.2 RPO WSL 2007-2013, wzrost konkurencyjności mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw

ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION PROJECTS DIRECT SUPPORT MICRO, SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (MSMEs) UNDER THE REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMME OF SILESIAN VOIVODESHIP FOR YEARS 2007-2013

Abstract. In the article the analysis of projects of micro, small and medium enterprises (MSMEs) directly funded under Measure 1.2 of the Regional Operational Programme of the Silesian Voivodeship for years 2007-2013. The analysis was conducted in the section of quantity, value, sectoral projects, and also from the point of view of achieving the target indicators of the Program. Identified areas of positive change, as well as problem areas, as well as factors,

causes and trends observed phenomena. Particular attention was allocated projects contributing to the competitiveness of MSMEs through the implementation of innovative product and technology and for taking research and development.

Keywords: EU projects for MSMEs, Measure 1.2 ROP SV 2007-2013, increase the competitiveness of micro, small and medium-sized enterprises

1. Wprowadzenie

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (MMŚP) odgrywają główną rolę w gospodarce europejskiej, to w nich koncentrują się umiejętności i predyspozycje w zakresie przedsiębiorczości, innowacji i zatrudnienia. W Unii Europejskiej około 23 mln MMŚP stanowi 99% wszystkich przedsiębiorstw i zapewnia około 75 mln miejsc pracy. Niemniej jednak MMŚP często stoją wobec niedoskonałości rynku. Mają trudności z uzyskaniem kapitału lub kredytu, zwłaszcza w fazie uruchamiania przedsiębiorstwa. Ich ograniczone zasoby mogą utrudniać dostęp do nowych technologii lub innowacji. Dlatego też wsparcie dla MMŚP jest jednym z priorytetów Komisji Europejskiej dotyczących wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy oraz spójności gospodarczej i społecznej¹.

Celem artykułu jest analiza realizacji projektów bezpośredniego wsparcia MMŚP w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (RPO WSL) na lata 2007-2013, Priorytet I, działanie 1.2 „Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP”. W szczególności cele badania to:

- określenie skali zainteresowania przedsiębiorstw aplikowaniem o środki unijne oraz określenie udziału wniosków wybranych do relacji w stosunku do złożonych,
- ocena postępów we wdrażaniu projektów w przekroju: ilościowym, wartościowym, sektorowym oraz z punktu widzenia osiągnięcia wskaźników docelowych Programu,
- zidentyfikowanie obszarów pozytywnych zmian oraz obszarów problemowych, jak również czynników, przyczyn i trendów zaobserwowanych zjawisk,
- przeanalizowanie realizacji projektów przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności MMŚP przez innowacyjne wdrożenia produktowe i technologiczne oraz w zakresie podjęcia prac badawczo-rozwojowych,
- porównanie zakresu bezpośredniego wsparcia MMŚP ze środków unijnych w ramach RPO WSL 2007-2013 oraz w nowej perspektywie finansowej RPO WSL 2014-2020.

Badanie przeprowadzono pod koniec 2014 roku.

---

¹ Grudzewski W., Hejduk I.: Sustainability w biznesie czyli przedsiębiorstwo przyszłości. Poltext, Warszawa 2013, s. 251.

2. Działania powierzone dla MMŚP w RPO WSL 2007-2013

Konkurencyjność MŚP w ramach RPO WSL 2007-2013 bezpośrednio była wspierana przez realizację priorytetu I. *Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość*, Działanie 1.2 *Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP*. Celem działania 1.2 był, jak zaznaczono w dokumentach programowych RPO WSL, wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw². W Działaniu 1.2 wyróżniono następujące poddziałania:

- 1.2.1. Mikroprzedsiębiorstwa.
- 1.2.2. Małe i średnie przedsiębiorstwa.
- 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP.
- 1.2.4. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

W dniu 4 czerwca 2009 r. Zarząd Województwa Śląskiego podjął decyzję o połączeniu Poddziałiań 1.2.1 Mikroprzedsiębiorstwa i 1.2.2 Małe i średnie przedsiębiorstwa oraz utworzeniu nowego Poddziałania 1.2.4 Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa. Stało się tak w związku z problematyczną kwestią możliwej zmiany statusu przedsiębiorstwa pomiędzy dniem złożenia wniosku o dofinansowanie a podpisaniem umowy.

Należy zaznaczyć, że w ramach działania 1.2 nie przewidywano inicjowania działalności gospodarczej (dotacji na rozpoczęcie), możliwe było natomiast przygotowanie instrumentów wsparcia dla już *istniejących* przedsiębiorstw, na inwestycje służące *rozwojowi*, ale nie bieżącemu utrzymaniu działalności. Spod działania 1.2 *wykluczone* zostały niektóre projekty, m.in. z zakresu produkcji rolnej i jej przetwarzania, rybołówstwa i akwakultury, hutnictwa żelaza i stali, górnictwa węgla, budownictwa okrętowego oraz włókien syntetycznych i in.³

W poddziałaniach 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.4 wsparciu podlegały przede wszystkim następujące rodzaje/typy projektów i operacji (obowiązywała lista zamknięta)⁴:

1. Rozbudowa istniejącego przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług.
2. Działania modernizacyjne w przedsiębiorstwach prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług.
3. Dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług.
4. Działania inwestycyjne związane z rozpoczęciem lub rozwojem działalności eksportowej.
5. Dostosowywanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych i do prawodawstwa w zakresie BHP, ochrony środowiska.

---

² Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Katowice, wrzesień 2015, s. 63.

³ Definicje sektorów – działalności gospodarczych wykluczonych z możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach RPO WSL. Opracowanie przyjęte Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego w dniu 14 maja 2009 r.

⁴ Opracowano na podstawie: Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, Katowice, wrzesień 2015, s. 64-65.

6. Zastosowanie i wykorzystanie technologii gospodarki elektronicznej (e-biznes).
7. Zastosowanie i wykorzystanie technologii informatycznych i komunikacyjnych (ICT) w procesach zarządzania przedsiębiorstwem.
8. Udział przedsiębiorców w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych związanych z targami i wystawami za granicą.
9. Usługi doradcze w zakresie projektowania, wdrażania i doskonalenia: nowego produktu lub usługi, planów marketingowych, strategii rozwoju firmy, systemów zarządzania jakością i innych wspomagających zarządzanie, zarządzania środowiskiem, BHP oraz w zakresie certyfikacji wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej.
10. Usługi doradcze w zakresie podejmowania i rozwijania działalności eksportowej.
11. Usługi doradcze w zakresie zastosowania i wykorzystania technologii informatycznych w przedsiębiorstwie.
12. Usługi doradcze dotyczące połączeń dokonujących się pomiędzy małymi i średnimi przedsiębiorstwami.
13. Rozwój przedsiębiorstw w celu wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług.

Z kolei w ramach poddziałania 1.2.3 wspierana była działalność B+R w przedsiębiorstwach MMŚP prowadzących działalność innowacyjną. Preferowane były projekty w ramach obszarów specjalizacji technologicznych, zgodnych z listą kierunków rozwoju technologicznego województwa śląskiego do 2020 roku, zdefiniowanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego⁵. Wsparciu podlegały przede wszystkim następujące typy/rodzaje projektów⁶:

1. Wdrażanie i komercjalizacja technologii i produktów innowacyjnych.
2. Wsparcie w zakresie podjęcia lub rozwoju działalności B+R w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.
3. Usługi doradcze związane z wdrażaniem strategii rozwoju przedsiębiorstwa bazując na nowych technologiach i rozwiązaniach innowacyjnych.
4. Usługi doradcze w zakresie powstawania firm opartych na wysokich technologiach lub zamierzających podjąć działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu wyrobów lub usług nowych na rynku polskim albo znacząco ulepszonych, w porównaniu z obecnie występującymi na rynku.

W ramach typów 1, 3 i 4 poddziałania 1.2.3 wspierane były projekty obejmujące nabycie lub wdrożenie *innowacyjnych rozwiązań* stosowanych *co najmniej w skali regionu nie dłużej niż 3 lata* (36 miesięcy od dnia złożenia wniosku).

---

⁵ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Sejmik Województwa Śląskiego, 2003; Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020. Sejmik Województwa Śląskiego, 2012.

⁶ Szczegóły..., op.cit., s. 55-56.

Ogólny budżet dla działania 1.2 wyniósł 169 490 068 euro, w tym 119 655 622 euro na rozwój MMŚP oraz 49 834 446 euro na innowacje i badania⁷.

3. Analizy ilościowa i rodzajowa projektów MMŚP w ramach konkursów

Środki w działaniu 1.2 w RPO WSL 2007-2013 zostały rozdysponowane między przedsiębiorców w procedurze konkursowej. Łącznie ogłoszono 15 konkursów. Dane zaprezentowane w tabelach 1-4 obrazują stan zainteresowania i wdrażania RPO WSL na dzień 31 grudnia 2014 r. w ramach poddziałań.

Tabela 1

Wnioski wybrane do dofinansowania: Poddziałanie 1.2.1 „Mikroprzedsiębiorstwa”

Nr	Konkurs	Liczba zgłoszonych wniosków ⁸	Wnioski wybrane do dofinansowania		
			Liczba	Koszt całkowity [PLN]	Wnioskowane dofinansowanie [PLN]
1.	Numer konkursu: SCP-01.02.01-001/08 Okres składania wniosków: 06.06.2008-05.08.2008	773	345	105 730 859,96	44 442 603,77
2.	Numer konkursu: SCP-01.02.01-003/08. Okres składania wniosków: 28.10.2008-03.04.2010 – <i>Udział w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych</i>	114	38	2 893 006,00	1 357 526,99
3.	Numer konkursu: SCP-01.02.01-007/09 Okres składania wniosków: 15.04.2009 - 09.09.2009 – <i>Udział w targach...</i>	39	15	789 114,16	395 572,18
	Razem	926	398	109 412 980,12	46 195 702,94
Udział wniosków – wybranych w relacji do złożonych 42,98%					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (SCP), http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/pl/artukul/wyniki_konkursowe/1256539129/0/, 10.01.2017.

Jak widać z tabeli 1, już pierwszy ogłoszony konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem wśród mikroprzedsiębiorstw, a około 43% złożonych wniosków zostało wybranych do dofinansowania. Badania ewaluacyjne pokazały, że przeważająca liczba złożonych i wybranych projektów dotyczyła rozbudowy i działań modernizacyjnych prowadzących do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług (typ 1 i 2 projektów),

⁷ Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, załącznik nr 1 „Szczegółowy budżet RPO WSL na lata 2007-2013. Indykatywna tabela finansowa”, Katowice, marzec 2016.

⁸ Dane ze strony Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (SCP), <http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/index.php?grupa=18&art=12&s=#p12>, 13.01.2017.

dokonywania zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług (typ 3), a także projektów związanych z udziałem w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych (typ 8). Najmniejsze zainteresowanie miały takie rodzaje działań jak „Dostosowywanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych” (typ 5) oraz projekty związane z e-biznesem i zastosowaniem technologii informatycznych i komunikacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem” (typy 6, 7)⁹.

Wyniki przeprowadzonych konkursów w ramach poddziałania 1.2.2 „MŚP” przedstawia tabela 2.

Tabela 2

Wnioski wybrane do dofinansowania: Poddziałanie 1.2.2 „Małe i średnie przedsiębiorstwa”

Nr	Konkurs	Liczba zgłoszonych wniosków	Wnioski wybrane do dofinansowania		
			Liczba	Koszt całkowity [PLN]	Wnioskowane dofinansowanie [PLN]
1.	Numer konkursu: SCP-01.02.02-002/08. Okres składania wniosków: 05.09.2008-05.11.2008	784	314	405 220 503,76	146 094 909,26
2.	Numer konkursu: SCP-01.02.02-004/08. Okres składania wniosków: od 28.10.2008- 03.04.2009 <i>Udział w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych</i>	224	132	9 994 129,54	3 485 181,51
3.	Numer konkursu: SCP-01.02.02-008/09. Okres składania wniosków: 15.04.2009-09.09.2009 <i>Udział w targach ...</i>	86	50	3 323 722,05	1 276 143,63
	Razem	1094	496	418 538 355,35	150 856 234,40
Udział wniosków – wybranych w relacji do złożonych 45,34%					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (SCP), http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/pl/artukul/wyniki_konkursowe/1256539129/0/, 10.01.2017.

W trzech konkursach poddziałania 1.2.2 dla małych i średnich przedsiębiorstw najczęstszym typem wspieranych projektów był typ 8 – Udział w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych związanych z targami i wystawami za granicą. Dalej działaniami, które najczęściej były wybierane przez przedsiębiorców były: Rozbudowa istniejącego przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług (typ 1), Dokonywania zasadniczych zmian procesu produkcyjnego (typ 3) oraz Działania modernizacyjne w przedsiębiorstwach prowadzące do

⁹ Opracowano na podstawie: Ewaluacja ex post RPO WSL na lata 2007-2013. Raport końcowy, wykonany na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego województwa śląskiego przez firmę Agrotec Polska Sp. z o.o. oraz Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych WISE, sierpień 2014, s. 29-31.

wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług (typ 2). Natomiast przedsiębiorcy rzadko realizowali projekty, w których korzystali z usług doradczych¹⁰.

Najwięcej konkursów i możliwości realizowania różnych typów projektów zaoferowano w poddziałaniu 1.2.4, które skierowane było do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, po wygaszeniu poddziałań 1.2.1 i 1.2.2. Dane dotyczące konkursów w poddziałaniu 1.2.4 przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Wnioski wybrane do dofinansowania:
Poddziałanie 1.2.4 „Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa”

Nr	Konkurs	Liczba zgłoszonych wniosków	Wnioski wybrane do dofinansowania		
			Liczba	Koszt całkowity [PLN]	Wnioskowane dofinansowanie [PLN]
1.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-010/09 Okres składania wniosków: 12.08.2009-12.11.2009	1564	179 MŚP +299 mikro	214 867 037,34 +95 823 318,38	88 562 099,81 +40 069 913,37
2.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-011/09 Okres składania wniosków: od 10.09.2009-02.04.2010 <i>Udział w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych</i>	255	82 MŚP +35 mikro	5 163 470,50 + 1 531 625,53	1 477 589,73 + 651 336,44
3.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-014/10 Okres składania wniosków: od 15.04.2010-14.04.2011 <i>Udział w targach ...</i>	316	129 MŚP +40 mikro	82 116 336,07 +1 464 003,75	2 655 637,71 +216 941,87
4.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-017/11 Okres składania wniosków: od 15.04.2011-23.01.2012 I, II, III tura	466	241	15 932 198,92	6 665 722,21
5.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-018/11 Okres składania wniosków: od 15.09.2011-07.12.2011	1575	226 MŚP +193 mikro	299 843 699,97 +60 704 610,49	123 198 673,63 +28 014 389,16
6.	Numer konkursu: SCP-01.02.04-021/15 Okres składania wniosków: 20.07.2015-14.08.2015 typ projektu 13 <i>Rozwój przedsiębiorstw w celu wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług</i>	211	147	184 444 050,65	67 087 910,92
	Razem	4387	1571	961 890 351,60	358 600 214,85
Udział wniosków – wybranych w relacji do złożonych 35,81%					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (SCP), http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/pl/arttykul/wyniki_konkursowe/1256539129/0/, 10.01.2017.

¹⁰ Opracowanie na podstawie: Ewaluacja..., op.cit., s. 30-31.

Poddziałanie 1.2.4 było najbardziej popularne wśród beneficjentów i w sześciu konkursach najwięcej złożono i zaakceptowano wniosków do dofinansowania projektów. Najczęstszym typem wnioskowanych projektów był typ 1 – Rozbudowa istniejącego przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług. Niewiele mniej złożono i wybrano wniosków z zakresu rozpoczęcia działalności eksportowej lub promocji produktów/usług poza granicami kraju (typ 8). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się usługi doradcze¹¹.

Szczególną uwagę należy zwrócić na poddziałanie 1.2.3 „Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP”, ponieważ to poddziałanie w założeniu miało mieć najbardziej skuteczny udział w podnoszeniu konkurencyjności MMŚP i jest ono w większym stopniu spójne z celami Strategii Europa 2020.

Poddziałanie 1.2.3 skierowane było do przedsiębiorców chcących wdrażać innowacje w swojej działalności. Dofinansowanie mogły uzyskać przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność innowacyjną, podejmują współpracę z instytucjami B+R bądź dokonują zakupu innowacyjnych technologii w celu wprowadzenia nowych (ulepszonych) produktów lub usług. Dane dotyczące złożonych i zaakceptowanych wniosków w konkursach poddziałania 1.2.3 przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Wnioski wybrane do dofinansowania:
Poddziałanie 1.2.3 „Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP”

Nr	Konkurs	Liczba zgłoszonych wniosków	Wnioski wybrane do dofinansowania		
			Liczba	Koszt całkowity [PLN]	Wnioskowane dofinansowanie [PLN]
1.	Numer konkursu: SCP-01.02.03-006/09 Okres składania wniosków: 13.03.2009-13.05.2009	281	178	206 776 561,84	84 885 797,05
2.	Numer konkursu: SCP-01.02.03-012/10 Okres składania wniosków: 12.02.2010 - 15.04.2010	397	182	214 339 671,41	89 471 195,86
3.	Numer konkursu: SCP-01.02.03-020/12 Okres składania wniosków: od 08.05.2012-09.07.2012	573	173	223 666 422,32	92 155 713,78
	Razem	1251	533	644 782 655,57	266 512 706,69
Udział wniosków – wybranych w relacji do złożonych 42,61%					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (SCP), http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/pl/artukul/wyniki_konkursowe/1256539129/0/, 10.01.2017.

W poddziałaniu 1.2.3, jak już było wspomniane powyżej, realizowano cztery typy operacji. W trzech konkursach złożono 1251 wniosków, z których ponad 42% zaakceptowano do dofinansowania. Najczęstszym typem realizowanych operacji było *Wdrażanie*

¹¹ Ibidem, s. 32-33.

i komercjalizacja technologii i produktów innowacyjnych. Sporadycznie tylko sięgano po *usługi doradcze* bądź wsparcie w zakresie *podjęcia lub rozwoju działalności B+R w przedsiębiorstwach*. Nie wykształcono standardu współpracy z Instytucjami Otoczenia Biznesu przez usługi doradcze związane z wdrażaniem strategii rozwoju przedsiębiorstwa, na podstawie nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych; tylko 5 projektów zrealizowało ten typ operacji (były one zlokalizowane w Katowicach). Skuteczność wsparcia innowacyjności przedsiębiorstw była relatywnie niska w zakresie podwalin trwałości potencjału technologicznego (tj. podjęcie lub rozwój działalności B+R przez firmy). Firmy korzystające ze wsparcia równie rzadko rozpoczęły uczestniczenie w sieciach kooperacyjnych. Sytuacja ta niesie za sobą duże ryzyko dla śląskiego sektora MMŚP w zakresie trwałości procesu doganiania technologicznego rynków światowych¹².

Podsumowanie wszystkich 15 konkursów w ramach Działania 1.2 przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5

Wnioski wybrane do dofinansowania w ramach Działania 1.2
„Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP” – Podsumowanie

Poddziałanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba wniosków wybranych do dofinansowania	Struktura ilościowa %	Koszt całkowity [PLN]	Wnioskowane dofinansowanie [PLN]	Struktura wartościowa dofinansowania, %
1.2.1	926	398	13,28	109 412 980,12	46 195 702,94	5,62
1.2.2	1094	496	16,54	418 538 355,35	150 856 234,40	18,35
1.2.4	4387	1571	52,40	961 890 351,60	358 600 214,85	43,62
1.2.3	1251	533	17,78	644 782 655,57	266 512 706,69	32,41
Razem	7658	2998	100%	2 134 624 342,64	822 164 858,88	100%
Udział wniosków – wybranych w relacji do złożonych 39,15%						

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabel 1-4.

Jak widać z tabeli 5, około 39% wszystkich złożonych w 15 konkursach wniosków zostało wybranych do dofinansowania. Największy udział ilościowy (52,40%) oraz wartościowy (43,62%) zaobserwowano w poddziałaniu 1.2.4 (MMŚP – *rozbudowa, modernizacja, nowe produkty, targi, doradztwo*), a najmniejszy w poddziałaniu 1.2.1 (Mikroprzedsiębiorstwa – *targi, modernizacja, nowe produkty*). Natomiast przy zbliżonym udziale ilościowym wybranych wniosków w konkursach poddziałań 1.2.2 oraz 1.2.3 (odpowiednio 16,54% i 17,78%) struktura wartościowa jest zróżnicowana niemal dwukrotnie (odpowiednio 18,35% 32,41%). Oznacza to, że mimo mniejszej liczby złożonych i wybranych wniosków w konkursach poddziałania 1.2.3 (MMŚP – *innowacje*) średnia wartość ich dofinansowania (500 024 zł) była 1,64 razy wyższa niż średnia wartość dofinansowania wniosków w poddziałaniu 1.2.2 (MŚP – *rozbudowa, modernizacja, nowe produkty, targi*; 304 146 zł).

¹² Ibidem, s. 31, 32, 10.

4. Analizy branżowa i wartościowa projektów MMŚP

Branżą, która zdecydowanie **dominuje** wśród projektów dofinansowanych w ramach działania 1.2 RPO WSL 2007-2013 jest *Przetwórstwo przemysłowe* (sekcja C, PKD). Blisko połowa, bo aż 47% wszystkich zawartych umów o dofinansowanie realizowana jest w *obszarze przemysłu*. Branża ta skumulowała również największą wartość środków finansowych wypłaconych w postaci dotacji – 48% wszystkich środków finansowych wypłaconych przedsiębiorcom została przeznaczona na wsparcie projektów w obszarze przetwórstwa przemysłowego. Największe środki finansowe trafiają do projektów związanych z *wytwarzaniem metalowych wyrobów gotowych oraz produkcji maszyn*. Odpowiednio projekty realizowane w tych obszarach stanowią 15% i 12% całej sekcji C. Jeśli chodzi o wielkość projektów, to największe realizowane są w dziale – *poligrafia*. **Drugą** najliczniej reprezentowaną sekcją PKD jest *Handel* (13% ogólnej liczby projektów). W branży handlowej najwięcej projektów reprezentuje *handel hurtowy*, który ma 53% udział w tej sekcji. Realizowane są tu 233 projekty o wartości dofinansowania ponad 8,5 mln euro. Następnym obszarem z najliczniej prezentowanych to sekcja Q – *Opieka zdrowotna i pomoc społeczna*. Wśród sklasyfikowanych projektów trzy były związane z pomocą społeczną, a 271 dotyczyło szeroko rozumianej opieki zdrowotnej¹³.

Pod względem wartości projektów, to średnia wartość dofinansowania na projekt stanowiła blisko 70 tys. euro w najliczniej reprezentowanej branży – *Przemysłu przetwórczego*. **Wysokie średnie wartości** projektów i średnie wartości dofinansowania dotyczyły również projektów realizowanych w branży sklasyfikowanej w sekcji R – *Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją*. Są to: *Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą*, gdzie wyszczególniono tylko 1 projekt, ale o dużej wartości; *Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką* – 5 projektów oraz dział, który dominuje w tym obszarze gospodarczym, a mianowicie – *Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna* – 87 projektów. Natomiast **najmniejsze projekty** były realizowane w branży *Handlowej* (sekcja G) oraz w sekcji M – *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*, gdzie najwięcej inwestycji powiązanych było z działalnością w zakresie *architektury i inżynierii oraz badań i analiz technicznych* – ponad połowa umów (52%) w tej branży, a kolejny dział co do liczby realizowanych tutaj projektów to *reklama, badania rynku i opinii publicznej*, reprezentujący 41 inwestycji, co stanowi 20% wszystkich projektów sekcji M.

Sekcje, których udział w ogólnej liczbie projektów przeznaczonych dla MMŚP jest **zbyt niski**, zostały sklasyfikowane w badaniu w jednej kategorii *Pozostałe sekcje* (rolnictwo, górnictwo, transport, zaopatrzenie w wodę i energię, edukacja i inne). Znalazło się tam

¹³ Opracowanie na podstawie: Załącznik nr XIII do Sprawozdania rocznego z realizacji RPO WSL w 2014 r.

162 projekty, których łączna wartość dofinansowania kształtuje się w granicach 16,5 mln euro. Wśród wszystkich inwestycji objętych tym działem warto wymienić jednak takie działy jak:

- *Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów* – 53 projekty o wartości dofinansowania ponad 5,2 mln euro.
- *Edukacja* – 28 projektów o łącznej wartości dofinansowania ponad 2,1 mln euro¹⁴.

Projekty **innowacyjne** realizowane w ramach przedmiotowego poddziałania 1.2.3 stanowią 15% wszystkich umów zawartych przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości. Najbardziej innowacyjne inwestycje realizowane były w branży powiązanej z *informacją i komunikacją*. Stanowią one 36% wszystkich projektów sklasyfikowanych w tym obszarze. Z kolei bardzo niski odsetek inwestycji innowacyjnych zrealizowano w branży *handlowej* – jedynie 8%. W branży związanej z *działalnością w kulturze, rozrywce oraz rekreacji* odnaleźć można tylko jeden projekt. Co piąta inwestycja w obszarze *ochrony zdrowia* jest realizowana w ramach poddziałania wzmacniającego innowacyjność przedsiębiorstwa. Podobna sytuacja jest w branży *przetwórstwa przemysłowego* (18%). Biorąc pod uwagę fakt, że przetwórstwo przemysłowe zajmuje dominującą pozycję wśród projektów realizowanych w ramach RPO WSL, to 18% projektów realizowanych w tym obszarze wdrażania innowacji nie jest wynikiem satysfakcjonującym.

5. Analiza wskaźnikowa

Śląscy przedsiębiorcy podnosili swoją konkurencyjność przez wdrożenie nowych, ulepszonych produktów i usług, modernizację procesu produkcyjnego, promocję usług i produktów na rynkach zagranicznych. Wpływ RPO WSL na podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw był jednak znikomy. Większość beneficjentów MMŚP dokonała inwestycji w środki trwałe, rezygnując z usług doradczych, nawiązywania relacji sieciowych, a także wdrażania rezultatów B+R.

W wyniku zdarzających się przypadków rezygnacji wnioskodawców z dofinansowania projektu, odmowy podpisania umowy o dofinansowanie, rozwiązania umowy, zmian dokonywanych przez beneficjentów w toku realizacji inwestycji, pojawienia się oszczędności na projektach zakończonych lub w momencie znaczącej zmiany kursu euro, zaistniały zmiany w liczbie wniosków wybranych do dofinansowania, liczbie podpisanych umów oraz liczbie wdrożonych projektów. W związku z powyższym, ogólna kwota wniosków zatwierdzonych

---

¹⁴ Opracowano na podstawie: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL za 2014 rok. Załącznik nr XIII „Analiza wdrażania działań powierzonych dla MŚP w ujęciu dominującej działalności gospodarczej (PKD) realizowanych projektów”, przyjęte Uchwałą nr 1259/53/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 14 lipca 2015 roku, s. 5-16.

do dofinansowania stanowiła 198,95 mln euro, czyli 119,25% od kwoty alokacji (166,83 mln euro). Natomiast umowy podpisane na koniec 2014 roku stanowią wartość 163,57 mln euro, tj. 98,05% od kwoty alokacji środków na działanie 1.2 RPO WSL 2007-2013¹⁵. Należy też przypomnieć, że realizacja projektów i rozdysponowanie środków w ramach działania 1.2 trwało do końca 2015 roku, jednak konkursy już nie były ogłaszane, a uwolnione środki były przyznawane projektom z list rezerwowych, i obecnie nie ma jeszcze danych dotyczących **pełnej** realizacji wszystkich projektów, dokonanych płatności i certyfikacji. Dostępne niektóre dane za lata 2015 i 2016 nie wzięto pod uwagę ze względu na konieczność dokonania porównań i ocen w niniejszym artykule na jeden moment czasu, mianowicie na koniec 2014 roku.

W tabelach 6-9 zostały przedstawione wybrane programowe wskaźniki produktu i rezultatu dla MMŚP w ujęciu kumulatywnym. Przedstawione informacje prezentowane są według stanu na koniec 2014 roku i oparte na danych dotyczących operacji *zakończonych*. Szacowane wartości docelowe dla 2015 roku zaprezentowano na podstawie *podpisanych umów* o dofinansowanie. Różnicę w liczbie wspartych projektów i wspartych przedsiębiorstw tłumaczy fakt, że niektóre przedsiębiorstwa realizowały więcej niż jeden projekt, przynajmniej do pułapu pomocy *de minimis*, która stanowi 200 tys. euro w ciągu trzech lat; najczęściej były to projekty komplementarne.

Tabela 6

Analiza realizacji wskaźników docelowych z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MMŚP, stan na koniec 2014 roku

Wyszczególnienie	2014, szt.	2015, szt.	Ogółem, szt.	Osiągnięcie wskaźników docelowych, %
Realizacja, stan na koniec 2014 roku	2863		2863	143,15%
Wartość docelowa		2000	2000	100%
Szacowana realizacja na koniec 2015 roku		3014	3014	150,70%

Źródło: Opracowanie na podstawie: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL 2007-2013 za 2014 rok, Katowice 2015, Załącznik nr IV „Postęp fizyczny RPO WSL wg priorytetów”, http://rpo2007-2013.slaskie.pl/?grupa=1&art=1412240038&id_m=291, 15.01.2017.

Tabela 7

Analiza realizacji wskaźników docelowych w zakresie innowacji, stan na koniec 2014 roku

Wyszczególnienie	2014, szt.	2015, szt.	Ogółem, szt.	%
Realizacja, stan na koniec 2014 roku	414		414	74,19%
Wartość docelowa		558	558	100%
Szacowana realizacja na koniec 2015 roku			432	77,42%

Źródło: Opracowanie na podstawie: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL 2007-2013 za 2014 rok, Katowice 2015, Załącznik nr IV „Postęp fizyczny RPO WSL wg priorytetów”, http://rpo2007-2013.slaskie.pl/?grupa=1&art=1412240038&id_m=291, 15.01.2017.

¹⁵ Ibidem, s. 86.

Tabela 8

Analiza realizacji wskaźników docelowych z zakresu B+R, stan na koniec 2014 roku

Wyszczególnienie	2014, szt.	2015, szt.	Ogółem, szt.	Osiągnięcie wskaźnika docelowego, %
Realizacja, stan na koniec 2014 roku	12		12	6%
Wartość docelowa		200	200	100%
Szacowana realizacja na koniec 2015 roku		43	43	21,50%

Źródło: Opracowanie na podstawie: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL 2007-2013 za 2014 rok, Katowice 2015, Załącznik nr IV „Postęp fizyczny RPO WSL wg priorytetów”, http://rpo2007-2013.slaskie.pl/?grupa=1&art=1412240038&id_m=291, 15.01.2017.

Obejmując analizą wskaźnikową szerszy kontekst wsparcia MMŚP w ramach całego priorytetu I. RPO WSL2007-2013, który pomimo bezpośredniego wsparcia (działanie 1.2) zakładał również pomoc dla MMŚP w zakresie usług doradczych świadczonych przez Instytucje Otoczenia Biznesu (działanie 1.1), wsparcie w zakresie transferu technologii i innowacji przez budowanie sieci kooperacyjnych, klastrów, stymulowanie powiązań z instytucjami badawczo-rozwojowymi (działanie 1.3), to osiągnięcie wskaźników docelowych dla całego Priorytetu I w przekroju wielkości firm przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9

Analiza realizacji wskaźników docelowych wsparcia MMŚP w ramach Priorytetu I. *Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość*, dane na koniec 2014 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	mikro-	małe	średnie	Przez pierwsze 2 lata po rozpoczęciu działalności
Realizacja, szt.	1773	881	625	279	84
Wartość docelowa, szt. = 100%	1738	354	1000	384	100%
Wykonanie, % na koniec 2014 roku	102,01%	248,87%	62,50%	72,66%	84,00%
Szacowana realizacja na koniec 2015 roku, szt.	1970	927	741	302	90
Szacowane wykonanie na koniec 2015 roku, %	113,35%	261,86%	74,10%	78,65%	90,00%

Źródło: Opracowanie na podstawie: Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL 2007-2013 za 2014 rok, Katowice 2015, Załącznik nr IV „Postęp fizyczny RPO WSL wg priorytetów”, http://rpo2007-2013.slaskie.pl/?grupa=1&art=1412240038&id_m=291, 15.01.2017.

Poziom realizacji wskaźników w ramach działania 1.2 jest zróżnicowany. Występują wskaźniki takie, których wykonanie pod koniec okresu sprawozdawczego przekroczyła oczekiwaną wartość docelową, ale są także takie, których wartości docelowe nie zostaną osiągnięte. Realizacja wartości docelowej wskaźnika *Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP* na koniec 2014 roku przekroczyła wartość docelową, osiągając 143% planowanego poziomu, a szacowana realizacja dla 2015 roku, na podstawie zakontraktowanych środków została określona na poziomie 150% wartości docelowej wskaźnika. Natomiast realizacja wskaźników dotyczących całego Priorytetu I, *Liczba wspartych przedsiębiorstw* na koniec 2014 roku, wyniosła 102%, a szacowana

realizacja na poziomie 113% wartości docelowej dla 2015 roku. Jednakże, wówczas jeśli liczba wspartych *mikroprzedsiębiorstw* znacząco przekroczyła wartość docelową wskaźnika i osiągnęła poziom 248,87% tego wskaźnika, to w ujęciu podmiotowym małe i średnie firmy zostały niedoinwestowane względem osiągnięcia wskaźników docelowych, poziom realizacji których stanowił na koniec 2014 roku odpowiednio 62,50% i 72,66%. Z kolei liczba wspartych MMŚP w okresie przez pierwsze 2 lata po rozpoczęciu działalności stanowiła 84% od wartości docelowej wskaźnika. Nieosiągnięcie wartości docelowej tego wskaźnika jest niepokojące tym bardziej, że według Raportu PARP o stanie sektora MŚP w Polsce w latach 2013-2014 wskaźniki przeżycia firm w ciągu pierwszych lat od ich powstania nie są wysokie i, przykładowo, średnie przeżycie firm do 2013 roku, które powstały w 2012 roku stanowi 72,7% w przemyśle oraz budownictwie, 76,9% w handlu i naprawie pojazdów samochodowych i najniżej, bo tylko 66,2%, w sektorze działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją¹⁶. Według badań GUS-u wskaźnik przeżycia firm po pięciu latach ogółem stanowi 31,4% (odsetek firm aktywnych w 2014 roku, które powstały w 2009 roku)¹⁷. Zatem nowo powstające firmy potrzebują wsparcia, co często decyduję o ich żywotności, jednak zainteresowanie tych firm aplikowaniem o środki unijne nie było zbyt częste, co było spowodowane brakiem doświadczenia, odpowiednio przygotowanej kadry lub brakiem czasu na rozwijanie nowych projektów.

Nieosiągnięcie wskaźników docelowych w ramach poddziałania 1.2.3 *Innowacje w Mikroprzedsiębiorstwach i MŚP* (jak pokazują badanie ewaluacyjne), najczęściej związane jest z tym, że sektor MMŚP niechętnie podejmuje ryzyko związane z innowacjami, nie ma doświadczenia w pionowym transferze technologii poza imitacyjną innowacyjnością w transferze poziomym przez zakup nowoczesnych środków trwałych, nie buduje długoterminnych strategii rozwojowych¹⁸. Większość MMŚP jest na etapie produktowego modelu biznesowego, czyli firmy koncentrują się przede wszystkim na jakości wytwarzanych i oferowanych produktów, na ich ciągłym ulepszaniu, ale bez znaczących innowacyjnych zmian. Co dotyczy 2. typu projektu w poddziałaniu 1.2.3 (tabela 8), to zmiana regulacji w trakcie trwania Programu, między innymi obniżająca maksymalnie możliwe poziomy dofinansowania, spowodowała rezygnację przedsiębiorców z realizacji projektów w ramach drugiego typu (*Wsparcie w zakresie podjęcia lub rozwoju działalności B+R w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach*) na korzyść pierwszego typu operacji (*Wdrażanie i komercjalizacja technologii i produktów innowacyjnych*) bądź aplikowanie w Programie Innowacyjna Gospodarka, wynikiem czego realizacja tego typu projektów w poddziałaniu 1.2.3 uplasowała się na poziomie jedynie 6% od wartości zakładanej.

¹⁶ Raport o stanie sektora MŚP w Polsce w latach 2013-2014. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2015, s.119.

¹⁷ Warunki powstawania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w latach 2009-2013. GUS, Warszawa 2015, s. 95, tabela 2(44).

¹⁸ Ewaluacja..., op.cit., s. 39.

W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę na niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw w Polsce na tle krajów UE¹⁹. Badania ankietowe firm biznesowych w okresie 2013-2014 również pokazują, że od 42,5% do 61,3% firm (w zależności od obszaru działalności) nie wdrażały w tym okresie żadnych innowacji, a 60% firm deklaruje, że nie podjęły żadnych działań o charakterze ekspansywnym (wejście na nowe rynki zbytu, pozyskanie nowych segmentów klientów itp.)²⁰.

6. Zakończenie

Badania przeprowadzone w zakresie bezpośredniego wsparcia MMŚP w województwie śląskim w ramach RPO WSL 2007-2013 pokazały, że zainteresowanie aplikowaniem o środki unijne ze strony przedsiębiorców było bardzo duże; świadczy o tym liczba składanych wniosków. W ramach działania 1.2 „Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP” złożono ponad 7650 wniosków, z których ponad 39% było wybranych do dofinansowania. Środki zostały przeznaczone na dofinansowanie inwestycji z zakresu rozbudowy i modernizacji, wprowadzenia nowych produktów/usług, inicjowania działalności eksportowej, badań własnych i transferu innowacji oraz zakupu usług doradczych. Należy stwierdzić, że konsekwentnie i w coraz większym stopniu realizowane były cele Priorytetu. Wsparcie z funduszy europejskich otrzymało 1773 MMŚP, zapewniło to wielu przedsiębiorcom wzrost konkurencyjności na rynkach krajowych i zagranicznych. Dofinansowane inwestycje przyczyniły się także do utworzenia nowych miejsc pracy, umożliwiających zatrudnienie ponad 7 tys. osób.

Jednakże, **analizy ilościowa i rodzajowa projektów** pokazują, że aplikowanie o środki nie rozłożyło się równomiernie na wszystkie rodzaje projektów. *Większość* z nich dotyczyła rozbudowy i działań modernizacyjnych prowadzących do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów oraz usług; dokonywania zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług; a także projektów związanych z udziałem w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych. Najmniejsze zainteresowanie miały takie rodzaje działań jak dostosowywanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych oraz projekty związane z e-biznesem i zastosowaniem technologii informatycznych i komunikacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem. Znikomy udział miały projekty, w których przedsiębiorcy korzystali z usług doradczych.

---

¹⁹ Zadura-Lichota P. (red.): Innowacyjna przedsiębiorczość w Polsce. Odkryty i ukryty potencjał polskiej innowacyjności. PARP, Warszawa 2015, s. 12, 14-15.

²⁰ Kuczevska L., Nowacki R.: Innowacyjność usług biznesowych w podnoszeniu konkurencyjności przedsiębiorstw. PWE, Warszawa 2016, s. 90.

Analiza rodzajowa projektów pod kątem wspierania **innowacji** pokazała, że najczęstszym typem realizowanych operacji było wdrażanie i komercjalizacja technologii oraz produktów innowacyjnych. Sporadycznie tylko sięgano po usługi doradcze bądź wsparcie w zakresie podjęcia lub rozwoju działalności B+R. Nie wykształcono standardu współpracy z Instytucjami Otoczenia Biznesu przez usługi doradcze dotyczące strategii i rozwoju przedsiębiorstwa bazując na rozwiązaniach innowacyjnych; tylko 5 projektów zrealizowało ten typ operacji. Firmy korzystając ze wsparcia równie rzadko inicjowały uczestniczenie w sieciach kooperacyjnych. Sytuacja ta powoduje duże ryzyko dla śląskiego sektora MMŚP w zakresie trwałości procesu doganiania technologicznego rynków światowych.

Analiza branżowa pokazała, że około połowa wszystkich projektów (47%) zrealizowana została w *obszarze przemysłu*, i przede wszystkim w zakresie wytwarzania metalowych wyrobów gotowych i produkcji maszyn. Projekty te skumulowały też największą wartość środków unijnych wypłaconych w postaci dotacji (48%). Średnia wartość dofinansowania na projekt stanowiła około 70 tys. euro, a największe projekty realizowane były w sektorze poligrafii. *Drugą* najliczniej reprezentowaną grupą projektów były projekty z branży *handlowej* (13% ogólnej liczby projektów), w tym największą liczbę projektów reprezentował handel hurtowy, jednak projekty te nie należały do dużych. Następne obszary z najliczniej prezentowanych to *opieka zdrowotna* oraz *działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna*. Najmniej projektów zrealizowano w zakresie takich działalności jak: *kultura, górnictwo, transport, zaopatrzenie w wodę i energię, edukacja*, jednakże w tych sektorach zidentyfikowano chociaż nieliczne, lecz duże projekty. Sytuacja taka była spowodowana tym, że przedsiębiorstwa i organizacje z tych sektorów gospodarki w przeważającej większości nie należą do MMŚP, a zakres ich działalności pozwalał na dodatkowe możliwości aplikowania do innych działań PRO WSL oraz do krajowych programów operacyjnych.

Analiza branżowa pod kątem **innowacyjności** projektów wykazała, że najbardziej innowacyjne inwestycje realizowane były w branży powiązanej z *informacją i komunikacją* (36% wszystkich projektów sklasyfikowanych w tym obszarze). Co piąta inwestycja w zakresie *ochrony zdrowia* została zrealizowana w ramach poddziałania wzmacniającego innowacyjność przedsiębiorstw. Analogiczna sytuacja została zidentyfikowana w branży *przetwórstwa przemysłowego* (18%), które zajmuje dominującą pozycję wśród projektów realizowanych przez przedsiębiorców RPO WSL, a zatem taki wynik nie jest satysfakcjonujący. Z kolei bardzo niski odsetek inwestycji innowacyjnych odnotowano w branży *handlowej* – jedynie 8%, a w branży związanej z *działalnością w kulturze, rozrywce oraz rekreacji* odnaleźć można było tylko jeden taki projekt innowacyjny.

W wyniku kształtowania się sytuacji, jak przedstawiono powyżej, **docelowe wskaźniki** w zakresie *liczby* zakończonych projektów bezpośredniego wsparcia (poddziałania 1.2.1, 1.2.2, 1.2.4) na koniec 2014 roku zostały osiągnięte na poziomie ponad 143%. Przy tym ogólne wsparcie w ramach całego Priorytetu I dla mikroprzedsiębiorstw przekroczyło wskaźnik

docelowy o ponad 248%, a przedsiębiorstwa małe i średnie zostały niedoinwestowane (odpowiednio 62% i 72% od poziomu wskaźników docelowych). W szczególności przedsiębiorstwa w okresie pierwszych 2 lat od powstania nie wykazały zadowalającej inicjatywy w aplikowaniu o środki unijne. Było to spowodowane brakiem doświadczenia, odpowiednio przygotowanej kadry i brakiem czasu na rozwijanie nowych projektów. W zakresie wdrażania *innowacyjnych* rozwiązań projektowych realizacja wskaźnika docelowego uplasowała się na poziomie 74,19%, a projekty z zakresu B+R stanowiły jedynie 6% poziomu wskaźnika docelowego (poddziałanie 1.2.3). Sytuacja taka spowodowana była przede wszystkim tym, że sektor MMŚP niechętnie podejmuje ryzyko związane z innowacjami, nie ma doświadczenia w transferze technologii, nie buduje długoletnich strategii rozwojowych, działania rozwojowe ogranicza do zakupu nowoczesnych środków trwałych. Większość MMŚP koncentruje się przede wszystkim na jakości wytwarzanych i oferowanych produktów, na ich ciągłym ulepszaniu, bez znaczących, innowacyjnych zmian.

Podsumowując, umowy podpisane na koniec 2014 roku stanowiły wartość 163,57 mln euro, co stanowi 98,05% od kwoty alokacji środków na działanie 1.2 RPO WSL 2007-2013 (169,49 mln euro). Szacunki pokazują, że budżet wykonano w całości, jednak nie wszystko zostało zrobione tak, jak było to zaplanowane. Największy problem stanowi niski poziom wdrażania w MMŚP rozwiązań innowacyjnych i projektów badawczych, a także (w szerszym kontekście) słaba współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu w budowaniu długotrwałej przewagi konkurencyjnej.

Odnosząc się do kolejnego RPO WSL 2014-2020, należy zaznaczyć, że w następnej perspektywie finansowej premiowane będą przede wszystkim działania na rzecz innowacji, budowanie sieci korporacyjnych, dokonanie transferu nowoczesnych technologii i korzystanie z usług Instytucji Otoczenia Biznesu.

Inwestowanie w innowacje opłaca się i przynosi nie tylko zysk finansowy, ale buduje też prestiż i pozycję na globalnym rynku produktów i usług. Przedsiębiorcy coraz częściej zdają sobie sprawę, że być konkurencyjnym na rynku oznacza wprowadzać w życie innowacyjne i jednocześnie opłacalne rozwiązania²¹.

Coraz więcej MMŚP, szczególnie średnie firmy, ale także przedsiębiorstwa małe, dostrzegają rynki poza Polską i ich potencjał. Świadczą o tym wyniki konkursów w ramach 8 typu projektów – Udział w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych.

Jak pokazują badania, w latach 2014–2015 i następnych MMŚP kontynuują i będą kontynuować, a także rozpoczęły lub planują rozpocząć sprzedaż na eksport – deklaruje to prawie 12% MMŚP, w tym ponad 6% firm mikro-, prawie 1/4 firm małych i blisko 50% firm średnich. Konkurencja na rynkach zewnętrznych wymaga stosowania znacznie

---

²¹ Sprawozdanie..., op.cit., s. 94.

szerszej palety środków niż tylko jakość i cena²². Produkcja nie może być odtwórcza, a powinna bazować *na innowacjach* i efektach prac *badawczo-rozwojowych*. MMŚP potrzebę innowacyjności już dostrzegają, ale ich skłonność do działań badawczo-rozwojowych i współpracy z ośrodkami badawczo-rozwojowymi jest jeszcze bardzo niska. Istotnym motywatorem do działań w sferze B+R mogą stać się **fundusze unijne w nowej perspektywie 2014-2020**, których inwestycyjna część, kierowana przede wszystkim do MMŚP, przeznaczona będzie na wsparcie projektów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych.

Bibliografia

1. Ewaluacja ex post RPO WSL na lata 2007-2013, Raport końcowy. Wykonany na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego województwa śląskiego przez firmę Agrotec Polska Sp.z o.o. oraz Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych WISE, sierpień 2014.
2. Grudzewski W., Hejduk I.: Sustainability w biznesie czyli przedsiębiorstwo przyszłości. Poltext, Warszawa 2013.
3. Kuczevska L., Nowacki R.: Innowacyjność usług biznesowych w podnoszeniu konkurencyjności przedsiębiorstw. PWE, Warszawa 2016.
4. Raport końcowy z badania ewaluacyjnego pn. „Ocena ex ante instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”. Kutno, grudzień 2014.
5. Raport o stanie małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2013-2014. PARP, Warszawa 2015.
6. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Sejmik Województwa Śląskiego, 2003.
7. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020. Sejmik Województwa Śląskiego, 2012.
8. Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL 2007-2013 za 2014 rok, Katowice 2015, Załącznik nr IV „Postęp fizyczny RPO WSL wg priorytetów”, http://rpo2007-2013.slaskie.pl/?grupa=1&art=1412240038&id_m=291, 15.01.2017.
9. Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WSL za 2014 rok, załącznik nr XIII „Analiza wdrażania działań powierzonych dla MŚP w ujęciu dominującej działalności

---

²² Starczewska-Krzysztozek M.: Curriculum Vitae mikro, małych i średnich przedsiębiorstw 2014. Raport z wyników badania przygotowanego przez Konfederację Lewiatan w ramach projektu „Monitoring kondycji sektora MMŚP 2014”, Warszawa 2014, s. 54.

- gospodarczej (PKD) realizowanych projektów”, przyjęte Uchwałą nr 1259/53/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 14 lipca 2015 roku.
10. Starczewska-Krzysztozek M.: Curriculum Vitae mikro, małych i średnich przedsiębiorstw 2014. Raport z wyników badania przygotowanego przez Konfederację Lewiatan w ramach projektu „Monitoring kondycji sektora MMŚP 2014”, Warszawa 2014.
  11. Strona Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP), <http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/index.php?grupa=18&art=12&s=#p12>, 13.01.2017.
  12. Strona Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP), http://rpo2007-2013.scp-slask.pl/pl/artukul/wyniki_konkursowe/1256539129/0/, 10.01.2017.
  13. Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Katowice, marzec 2016.
  14. Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, załącznik nr 1 „Szczegółowy budżet RPO WSL na lata 2007-2013. Indykatywna tabela finansowa”. Katowice, marzec 2016.
  15. Warunki powstawania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w latach 2009-2013. GUS, Warszawa 2015.
  16. Zadura-Lichota P. (red.): Innowacyjna przedsiębiorczość w Polsce. Odkryty i ukryty potencjał polskiej innowacyjności. PARP, Warszawa 2015.